

БЕОГРАДСКЕ

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XXI.

НЕДЕЉА 15 ЈУНА 1903

Број 27.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕТПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ АДМИНИСТРАЦИЈИ ЛИСТА
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ УРЕДНИШТВУ

ЦЕНА:

За Србију на годину 6 динара
на пола године 3
За стране земље на годину 9

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

МОМЕ ДРАГОМ НАРОДУ

Значајан је и за Мене и за земљу овај тренутак у коме се први пут као Краљ обраћам српском народу.

Народно Представништво, сагласно са осећањем и жељом целог народа, изабрало Ме је једнодушно за Краља Србије.

Примајући се тога избора, Ја сам данас по одредбама Устава, пред Народним Представништвом положио заклетву као законити Краљ Србије.

И сада објављујем Моме драгом народу да од данас ступам у Моја краљевска права и дужности.

Промислом Божјим и вољом српског народа, којим је пре једног столећа изабран Мој дед Карађорђе да српски народ поведе у свету борбу ослобођења, — и Ја сам дошао на Престо Краљевине Србије, у којој је шеснаест година владао Мој отац Књаз Александар као народни изабраник.

Навикнут да вазда говорим и радим искрено и отворено; решен да све Моје старање и бригу поклоним срећи и благостању народа — Ја сматрам за Моју прву дужност да у овој свечаној и важној прилици са дубоким уверењем изјавим да владалац треба да буде носилац слободе и напретка свога народа.

Ја хоћу да будем истинити уставни Краљ Србије. Устав и све уставне гаранције за слободу и права народна, те основе правилног и сретног развитка и напретка народног и државног живота, за Мене су светиње које ћу вазда најбрижљивије поштовати и чувати.

А тражим од свију и свакога да исто чине.

Задахнут тим идејама, предајем прошлост забораву, остављајући историји да свакога по делима цени.

Веран предањима српскога народа и Мојих предака, Ја ћу се у спољашним односима руководити традиционалним тежњама српскога народа, а у исто доба одржаваћу пријатељске односе, које захтева потреба европске заједнице, нарочито међу суседним народима.

Моју дичну војску, којој одајем Своје краљевско признање за њене досадашње заслуге и пожртвовања Отаџбини, стараћу се да уздигнем на ступањ достојне узданице Српства.

Са оваким мислима и осећајима, Ја потпуно појимам тежину и величину Моје владалачке дужности, али уверен у искрену потпору народа, Ја се надам да ћу, помоћу Божијом и народном, успети да Србију поведем путем благостања, напретка и среће.

Живео српски народ!

12. јуна, 1903. године
у Београду

ПЕТАР I.

УСТАВ

ЗА

КРАЉЕВИНУ СРБИЈУ

(НАСТАВАК)

Члан 58.

Краљ и Наследник Престола пунолетни су кад наврше осамнаест година.

Члан 59.

У случају смрти Краљеве Наследник Престола, ако је пунолетан, прима одмах владу као уставни Краљ. Своје ступање на Престо Краљ објављује народу прокламацијом.

Он сазива тада Народну Скупштину у року од десет дана после објаве смрти преминулог Краља, да пред њом положи Уставом прописану заклетву.

Ако је Народна Скупштина раније распуштена а нова није још изабрана, сазива се стара Народна Скупштина да изврши тај задатак.

Ове уставне одредбе вреде и за случај кад Краљ за живота преда Престо својем Наследнику.

Члан 60.

Примајући власт Краљевску у своје руке, Краљ полаже пред Народном скупштином заклетву која овако гласи:

„Ја (име), ступајући на Престо Краљевине Србије и примајући Краљевску власт, заклињем се свемогућим Богом и свим што ми је најсветије и најмилије на овоме свету, да ћу чувати независност Србије и целину државне области, да ћу земаљски Устав неповредан одржати да ћу по њему и законима владати, и да ћу у свима мојим тежњама и делима добро народа пред очима имати. Изричући свечано ову моју заклетву пред Богом и народом, призивам за сведока Господа Бога, коме ћу одговор давати на страшном његовом суду. Тако ми Господ Бог помогао! Амин!“

Члан 61.

Ако у случају смрти Краљеве Наследник Престола није пунолетан, уставну власт Краљевску вршиће до његовог пунолетства Краљевско Намесништво, састављено од три лица.

Члан 62.

Намеснике Краљевске бира Народна Скупштина, нарочито сазвана (тога ради, између шест лица која је преминули Краљ у својем тестаменту назначио за кандидате намесничке.

Тај тестамент ће Краљ својеручно написати и потписати. Њега не премапотписују министри. На полеђини његовој се потписују сви чланови Министарског Савета као сведоци.

Тестаменат је написан у три примерака, од којих је сваки под печатом Краљевим. Један од њих предаје се на чување Државном Савету, други Касационом Суду, а трећи чувару државнога печата.

Члан 63.

Ако Краљ није тестаментом означио кандидате за намеснике, сазваће се Велика Народна Скупштина да избере Краљевско

Намесништво. Велика Народна Скупштина сазива се тада најдаље за месец дана по смрти преминулог Краља.

Члан 64.

Намесници могу бити само они српски грађани по рођењу, вере источно-православне, који уживају сва грађанска и политичка права, који имају 40 година, и који су министри, или државни саветници, или генерали, или посланици акредитовани код страних дворова, или су то били.

Члан 65.

Избор намесника врши се увек тајним гласањем.

Члан 66.

Цивилна листа Краљева одређује се законом. Једном одређена цивилна листа не може се повисити без пристанка Народне Скупштине, ни смањити без пристанка Краљевог.

Сваки ће намесник примати за време вршења своје намесничке дужности по 60.000 динара годишње из Краљеве цивилне листе.

Члан 67.

Пре него што узму Краљевску власт у своје руке, намесници ће пред оном Скупштином која их је изабрала положити заклетву: да ће краљу верни бити и да ће владати по Уставу и законима земаљским. Они ће затим објавити народу прокламацијом да су у име Краља примили власт Краљевску у своје руке.

Члан 68.

За време малолетства Краљевог не може се учинити никаква промена у Уставу.

Члан 69.

Ако би Краљ био спречен да врши Краљевску власт, у његово ће име владати Наследник Престола ако је пунолетан. Али ако је Наследник Престола малолетан, Краљ може наименовати привремене намеснике.

Члан 70.

Ако би Краљ за својег живота пренео своју власт на својега малолетног наследника, он има права да сам у исто време наименоује три Краљевска Намесника. За намеснике тако наименоване вреде све одредбе овога Устава које се односе на намеснике што их бира Народна Скупштина.

Члан 71.

У случају да који члан намесништва умре или тако оболи да по уверењу три лекара, које Државни Савет одреди на позив она друга два намесника и у договору са њима не би могао више никако своју дужност вршити, или најзад ако да оставку, друга ће два намесника отправљати државне послове до првога састанка Народне Скупштине која бира трећег намесника.

Ако би пак један од тројице намесника имао преку потребу да за неко време отиде из земље, два друга намесника моћи ће за време његовог одсуства отправљати државне послове. Али у том случају овај ће бити дужан да својим друговима остави писмену изјаву, да у напред пристаје на

све што би они учинили у кругу Уставом им прописане власти.

У свакој од ових прилика обнародоваће се одмах узрок са којег ће само два намесника отправљати власт Краљевску.

Члан 72.

О васпитању малолетнога Краља стараће се намесници.

О имању малолетнога Краља бринуће се старатељи које преминули Краљ поставља у својем тестаменту, или које именују намесници у договору са Државним Саветом, ако их преминули Краљ није поставио.

Члан 73.

Ако Краљ не би по смрти својој оставио мушкога потомства, али би Краљица у време смрти његове била трудна, вршиће до њезинога порођаја Краљевску власт као привремени намесници: Председник Државног Савета, Председник Касационог Суда и Министар Правде.

Члан 74.

У свима случајима у којима према одредбама овога Устава имају да се изберу Краљевски Намесници, Министарски Савет ће привремено вршити под својом одговорношћу уставну власт Краљевску.

Министарски ће Савет бити тада дужан да одмах објави народу прокламацијом да је и услед чега је прихватио владу.

Члан 75.

У случају кад престо према одредбама овога Устава остане без наследника, Министарски ће Савет узети Краљевску власт у своје руке.

Он је тада дужан да, најдаље за месец дана од дана смрти Краљеве, сазове Велику Народну Скупштину која ће решити о Престолу.

ДЕО V

Народно Представништво.

Члан 76.

Народно је Представништво Народна Скупштина.

Народна је Скупштина Обична и Велика.

Члан 77.

Народну Скупштину састављају посланици које народ слободно бира по одредбама овога Устава.

Члан 78.

Избори су народних посланика непосредни. Гласање је тајно и врши се кулницама.

Члан 79.

Сваки округ бира онолико посланика колико долази на њега по броју пореских глава. На сваких 4.500 пореских глава долази по један посланик. Ако вишак пореских глава у једном округу прелази 3.000 бираће се у њему још један посланик.

У овај број посланика које бира округ улазе и они посланици за које члан 99. овога Устава изискује нарочите услове.

Члан 80.

Колико је у којем округу пореских глава, и колико посланика он има да бира према одредбама овога Устава, одредиће за сваке опште изборе један нарочити одбор састављен од председника Државнога Савета, председника и оба подпредседника последње Скупштине, и председника Касационог Суда.

Члан 81.

Варош Београд бира четири посланика, вароши: Ниш и Крагујевац по два а вароши: Алексинац, Ваљево, Врање, Горњи Милановац, Зајечар, Јагодина, Књажевац, Крушевац, Лозница, Лесковац, Неготин, Параћин, Пирот, Пожаревац, Прокупље, Свилајнац, Смедерево, Туприја, Ужице, Чачак и Шабац, свака по једног посланика.

Члан 82.

Сваки народни посланик представља цео народ, а не само оне који су га изабрали.

Члан 83.

Бирачи не могу давати ни народни посланици примати заповедна и обавезна упутства.

Члан 84.

Право бирачко има сваки рођени или природени Србин, који је навршио 21. годину, и који плаћа држави најмање 15 динара непосредне порезе на годину, рачунајући ту и стални државни прирез.

Задругари, који су навршили 21. годину, имају право бирања ма колику непосредну порезу плаћали.

Члан 85.

Сваки бирач има право да бира само на једноме месту, и то у ономе изборном округу у којем је као бирач уписан.

Члан 86.

Официри активни и у недејству, и војници под заставом, не могу гласити.

Члан 87.

Привремено губе бирачко право:

- 1) који су осуђени на робију, док се не поврате у права;
- 2) који су осуђени за преступе на губитак грађанске части, за време док траје та казна;
- 3) који су у затвору или у притвору за злочинства или преступе поменуте у тачкама 1. и 2.;
- 4) који су судском пресудом осуђени што су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона радили за себе или за другога да буде изабран за посланика, а такође и они, који су осуђени за продају својег гласа. Губитак траје за време докле је судска пресуда одредила;
- 5) који су под стециштем;
- 6) који су под старатељством;
- 7) који су без допуштења српске владе ступили у службу стране државе;
- 8) који су као присталице непризнатих вера осуђени за невршење грађанских и војних дужности, за време које је одредила судска пресуда.

Члан 88.

Сви бирачи једнога округа састављају једно изборно тело, и гласају не за поје-

дине кандидате, већ за целу кандидатску листу. Истим начином бирају и оне вароши у којима се бира више од једног посланика.

Члан 89.

У окрузима ће се гласање вршити на више места, према одредбама изборног закона. Вароши ће се такође моћи према потреби законом поделити на више одељака за гласање.

Члан 90.

На сваком месту где се врши гласање биће образован бирачки одбор, састављен од једног општинског одборника, којег је општински одбор изабрао, једног представника сваке бирачке листе, и једног лица, које је свршило факултет, а у недостатку ових, лица које је свршило стручну школу.

Члан 91.

У сваком главном окружном месту као и у варошима што бирају више од једнога посланика, образоваће се главни бирачки одбор који прикупља све гласове, пребројава их, проглашује резултат избора и даје посланичка пуномоћства.

У том ће одбору председавати један од чланова Државног Савета или Касационог Суда, одређен коцком; а његови су чланови: председник месног општинског одбора, један члан Апелационог Суда или председник Првостепеног Суда, и по два представника сваке бирачке листе.

Члан 92.

У сваком округу сто бирача, а у свакој вароши што бира више од једнога посланика педесет бирача, имаће права да поставе своју бирачку листу. На свакој листи мораће да буде записано толико имена, колико посланика бира дотични округ или варош. Листа ће носити име онога кандидата који је на њој први записан. Таква ће листа имати своју кутију на свакоме месту где се врши гласање.

Целокупан број бирача који су гласали, подељен бројем посланика који има да избере дотично изборно тело, даће количник гласова према коме се свакој листи досуђује сразмеран број посланичких места. Свака ће листа добити толико посланичких места, колико се пута количник садржи у гласовима које је она добила.

У свакој листи количник ће се придавати најпре кандидату на челу листе, па за тим осталим кандидатима у реду у којем су назначени док се не исцрпи број њезиних гласова.

Ако једна кандидатска листа не добије ни количник, њени се гласови придају кандидатској листи са највећим бројем гласова.

Ако буде посланичких места за која ни једна листа није добила број гласова раван количнику, придаваће се по један посланик оним листама, које имају број количнику најближи, док се не добије одређени број посланика за дотично изборно дело. У случају да је тај број једнак на више листа, решиће коцка којој се листи има дати посланичко место.

Члан 93.

У варошима где се бира један посланик, којима члан 81. овога Устава даје

изборно право, изабран је онај кандидат, који је добио апсолутну већину гласова.

Ако нико није добио апсолутну већину гласова извршиће се нов избор. На новоме је избору довољна релатива већина гласова; а у случају равне поделе решиће коцка.

Бирачки одбор, који издаје пуномоћства посланичка, биће састављен: од једнога судије месног или најближег Првостепеног Суда одређеног коцком, председника општинског суда и по једног представника сваког кандидата.

Члан 94.

Ко нема право бирања не може бити ни изабран за посланика.

Члан 95.

За посланика у Народној Скупштини може бити изабран само онај, који сем услова потребних за право бирања, испуњава још и ове услове:

- 1) да је Србин по рођењу, или да је, ако је природен, настањен пет година у Србији;
- 2) да ужива сва грађанска и политичка права;
- 3) да живи стално у Србији, изузимајући оне који се стално баве на страни по државноме послу;
- 4) да је навршио 30 година;
- 5) да плаћа држави најмање 30 динара непосредне порезе на годину.

Члан 96.

Полицијски чиновници не могу бити бирани за народне посланике.

Члан 97.

Народни Посланици који не би били чиновници па би се за време трајања својега посланичког мандата примчили државне службе, самим тим престају бити посланици. Али они могу поново бити избрани за народне посланике према чл. 98.

Ова се одредба не односи на министре, који остају и без новог избора народни посланици.

Члан 98.

Чиновници и сви који се иначе налазе у државној служби, као и председници општина, ако би били избрани за народне посланике и тога се мандата примили, губе свој положај. Али задржавају своје чиновничке положаје заједно са посланичким мандатом ови чиновници:

- 1) министри у служби и на расположењу;
- 2) чланови Државнога Савета;
- 3) изванредни и опуномоћени министри акредитовани код страних дворова, и дипломатски агенти;
- 4) председници и чланови виших и првостепених судова;
- 5) професори Велике Школе, стручних и средњих школа;
- 6) инжењери и лекари у државној служби;
- 7) пензионери и чиновници на расположењу.

Члан 99.

На свакој кандидатској листи изборног округа морају бити по два лица која поред осталих уставних услова, општих за све посланике, испуњавају још и овај нарочити услов:

Да су свршили који факултет у земљи или на страни, или коју вишу стручну школу, која стоји у реду факултета.

Члан 100.

За обичну Народну Скупштину посланици изабрани општим избором бирају се на четири године. За сваку четворогодишњу скупштинску периоду избори се врше на дан 8. септембра.

Ако се општи избори врше после распуштања Скупштине, четворогодишња периода Скупштинска ће се рачунати од идућег септембра месеца. Пре почетка те периоде Скупштина се може сазвати у ванредан сазив.

Посланици изабрани накнадним изборима добијају своје пуномоћство до краја скупштинске периоде у којој су бирани. Накнадни се избори морају извршити најдаље за месец дана од како је дотично посланичко место упражњено.

(Наставиће се)

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Дочек Краља Србије Његовог Величанства Петра I. у Бечу. — Изабранство града Београда дочекало је 10. ов. м. Његово Величанство Краља Србије Петра I. у Бечу. Кад је председник београдске општине г. Никола Стаменковић, представио Његовом Величанству изасланство Његово Величанство изволело је поздравити изасланство следећим говором:

Мили моји Београђани!

Искрено се радујем што пред собом видим изасланике оног места, у коме сам се родио и детињство провео и из кога и данас после дугогодишњег изгнанства имам најлепших успомена.

Благодарећи вам на пажњи, коју сте ми указали, ја вас молим, да код милих Београђана будете тумач благоволења, које ће Престоница и грађанство код свога Краља увек налазити. Хвала вам.

Дочек Краља Србије Његовог Величанства Петра I. у Београду. — Његово Величанство Краља Србије Петра I. дочекао је на жељезничкој станици одбор београдске општине са заступником председника општине кметом г. Владимиром Лацковићем. Том приликом Његовом Величанству у име Београђана понео је со и хлеб одборник г. Милан Павловић, поздравивши Његово Величанство.

На поздрав г. Павловића Његово Величанство благоводело је одговорити:

Господо одборници!

Појмићете да сам у овом тренутку, када после толикогодишњег изгнанства, први пут ступам у отаџбину Моју, до дна душе потресен. Жеља Моја да као владар, поздравим родно место Моје, испуњена је, благодарећи промисли божијој и љубави, коју је српски народ гајио вазда према Мојој династији. Отварајући,

ступањем на престо Мојих предака, Србији боље изгледе на будућност, ја ћу се искрено старати да и Мој мили Београд постане достојна престоница достојног, верног народа Мој.

У то име поздрављам вас, драги Београђани, са: Помози вам Бог.

Поздрав одборника г. Павловића гласи:

Ваше Величанство,

Ступањем на земљиште Србије Ви једновремено ступате у Вашу престоницу, у Ваше место рођења, у центар свеколиког Српства.

Краљу, Господару,

Београђани су срећни што, подносећи Вам со и хлеб, могу поздравити Вас са: Добро нам дошли, и као носиоцу идеје славнога Војводе, са пуно наде на бољу и сјајнију будућност узвикујемо,

Да живи Његово Величанство Краљ Србије Петар I.

Бакљада. На дан ступања на Престо Краљевине Србије Његовог Величанства Петра I. 11. ов. м. у вече београдско грађанство са општинским часништвом на челу приредило је Његовом Величанству бакљаду. Том приликом председник београдске општине г. Никола И. Стаменковић, у име целога грађанства града Београда, поздравио је Његово Величанство Краља.

На поздрав г. Стаменковића Његово Величанство благоводело је одговорити:

Мили моји Београђани!

Одушевљење којим сте прихватили Моје ступање на престо доказ је оне оданости, која је вазда спајала породицу Моју за народ српски. За то одушевљење везују се свакако наде да ће се владавином Мојом отворити Србији нов, бољи живот. Те наде неће бити преварене. Традиционалној љубави Мојих предака према отаџбини њиховој придружује се и силна жеља Моја да напаћеном народу искрено послужим, да искуства четрдесетогодишњег изгнанства у дело изведем. Данас када први пут преко Вас са народом српским у додир долазим, ја вас молим, драги моји Београђани, да уз Мој владарски поздрав разнесете по целој земљи и задату чврсту реч Моју, да ће Краљ Петар из династије Карађорђевића бити истински представник жеља и потреба народних.

У то име кличем:

Живео српски народ!

Живели моји мили Београђани!

Поздрав председника г. Стаменковића гласи:

Ваше Величанство,

Видни украси престоничких улица и домова престоничких грађана, као и одушевљени усклици којима грађанство Београда поздравља Ваше Величанство, доказују да је данашњи дан, дан опште

радости, дан који има да обележи прекрет на боље у целом нашем државном и јавном животу.

Више од четврт столећа Србија се налазила у непрекидним трзавицама, које су јој уништиле сваки углед на страни и укочиле сваки напредак у привреди, трговини и просвети.

Ступањем Вашег Величанства на престо Краљевине Србије, Србија треба да уђе у нов историјски и културни период. Наде Београђана, наде Србије, наде целога Српства у Вама су Ваше Величанство.

Једнодушност којом је Ваше Величанство изабрано за Краља Србије најбољи је доказ колико је народ у Србији уверен, да ће се под владом Вашег Величанства Србија мирно развијати, да ће постати снажна и културно и економно и политички.

Грађанство Ваше престонице и Вашег места рођења, прослављајући данашњи дан Вашег доласка у престоницу, изјављује да је вазда спремно потпомоћи Ваше Величанство у испуњавању тешке дужности коју данас примате ради бољитка наше миле отаџбине и одушевљено кличе: Да живи Његово Величанство Краљ Србије Петар I! Да живи Његов Светли Дом!

О Г Л А С

Као сваке тако и ове године о Иван дану 24., 25. и 26. јуна 1903. год. држаће се тродневни маршеви панађур у Смедереву на „Царини“ на коме ће се поред сваковрсне стоке и ово-земаљски производа, продавати и све остало што је одобрено чланом 3. закона о панађурима.

За извоз стоке и других ово земаљских производа у Смедереву постоји жељезничка и паробродска станица, а сем овога и поштанско телеграфска и телефонска станица, исте службе купцима за олакшицу преноса предмета.

Ово се јавља трговачком и занатлиском сталезу и свима осталим којих се тиче ради знања и управљања.

Од Суда општине града Смедерева 5. јуна 1903. год. ББр. 265, у Смедереву.

О Б Ј А В А

Наредбом Управе града Београда Л № 1096 од 22 априла 1903 год. отпочеће каламљење грађанства у граду Београду 8 јуна, а завршиће се 24 августа т. г.

Суд београдске општине позива грађанство, да сваке недеље од 3 до 6 часова по подне, доноси своју децу која нису никако каламљена, у зграду „Црвеног Крста“ или у локал кварта врачарског (где је коме ближе) ради каламљења деце. Тако исто позивају се и сви одрасли грађани који нису за седам и више година никако каламљени, да у одређено време дођу ради каламљења. По свршеном каламљењу, сваки онај ко се не одазове овом позиву биће строго кажњен.

Од суда општине града Београда Л № 568, 24 априла 1903. год.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА